

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII Ч. 178. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 3-го серпня 1939.

№ 178. Jersey City, N. J., Thursday, August 3, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС ВІДКИДАЄ ПОЗИЧКОВИЙ ЗАКОН

ВАШІНГТОН. — Палата послів рішила 193 голосами проти 166 відкинути проект про позички, що, на думку уряду, мав стати основою господарської відбудови краю.

Супроти такої ворожнечі до пропонуваного урядом проектів провідники демократичної більшості рішилися не побиватися за ухвалення 800 мільйонів доларів на поширення розбудови мешкань.

До повалення позичкового проекту причинилися 47 конгресменів з Демократичної Партії.

Президент Рузвельт на запит, що він думає про поступок конгресу, заявив, що здержання робіт, які мали бути уможливлені цим поваленням тепер законом, наложити на громадянство високої допомоги тагари й високі податки. Він підчеркнув, що за ці наслідки відповідати повинен конгрес.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ЗАКРИТТЯ КОНГРЕСОВОЇ СЕСІЇ

ВАШІНГТОН. — З огляду на те, що перед конгресом стоять тепер лише три доконечні питання, а саме закон про години праці й заплату, зміна закону про суспільне запитання та доповнюючий фінансовий закон, провідники конгресу думають уже про закриття сесії конгресу під кінець біжучого тижня.

УРЯД ЗАХОДИТЬСЯ ЗДЕРЖАННЯ СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Щоб здержати даліше повторення заворушень страйкуючих робітників автомобільної фабрики „Фишер Бодіс“, поліція встановила довкола фабрики „округу заворушень“, на яку не вільно входити страйкарським пікетам. Автомобільна юнія згодилася цю смугу респектувати й у цей спосіб здержала масові демонстрації страйкарів під самою фабрикою.

У вівторок пікети парадували попід доми не-страйкуючих робітників.

СТРАЙКУЮЧІ ЗАВОРУШЕННЯ ПЕРЕКИДАЮТЬСЯ ДО ДІТРОЙТУ.

ДІТРОЙТ. — Поважні заворушення страйкуючих робітників автомобільних фабрик трапилися в цьому місті коло фабрик „Генеральної Моторової Компанії“. Поліція каже, що страйкарі кидали на неї цеглами. Були покалічені. Поліція арештувала кількох людей.

Автомобільна юнія, що належить до „Сі-Ай-О“, загрозила викликанням загального страйку робітників у фабриці „Пекард Мотор Ко.“

ЗАХОДИ НЬО ЙОРКУ ПЕРЕВЕСТИ В ЖИТТЯ ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН.

НЬО ЙОРК. — У ньюйорському суді станув 27-літній Донбар Утгоф, обвинувачений за те, що він, мовляв, пацкавав у місто папіроси, щоб не платити міського податку. Обвинувачений виправдувався, що він купив поза стейтом папіроси, щоб зробити вигоду своїм знайомим, і суддя звільнив його від вини й кари.

ОСЯГ „ЛІТАЮЧОЇ ФОРТЕЦІ“.

НЬО ЙОРК. — На летовище Флойда Беневе в Брукліні прилетів великий 22-тоновий літак американської армії „Флаінг Фортрес“, перелетівши з Бербенка, в Каліфорнії, за рекордний час 9 годин 14½ хвилин.

Лет відбувся для відсвяткування 30-літньої річниці закупки першого літака для американської армії.

ЗАВЗЯТА СТУДЕНТКА.

СТОКДЕЙЛ (Тексас). — Аліна МекГовен, студентка першого року в учительській семінарії Сан Маркос, відбула за перший рік своїх студій дорогу на загальну суму 23,028 миль.

Вона їздила кожного дня 114 миль до своєї школи й ні разу не була неприязна й ні разу не спізнилася.

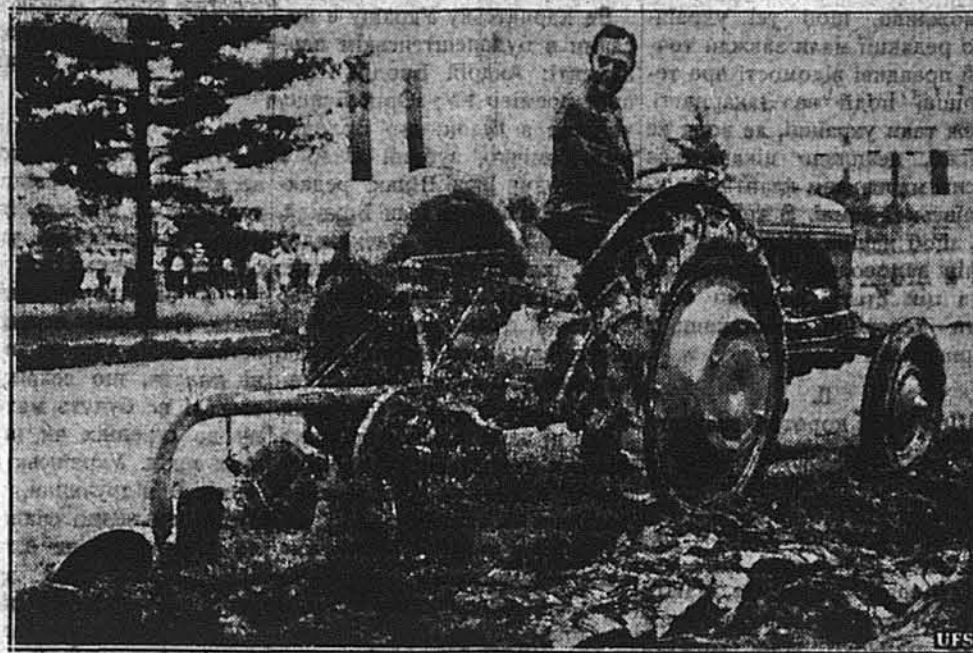
СКРІПЛЯЮТЬ ОБОРОНУ ПАНАМСЬКОГО КАНАЛУ.

ВАШІНГТОН. — Палата послів прийняла проект закону про будову третьої лінії шлюз у Панамському Каналі. Ухвалу відіслано негайно до сенату. Конгрес пропонує видати на це 277 мільйонів доларів.

Це значно скріпить оборону Панамського Каналу, а посередньо прискорить і рух торговельних кораблів через канал.

ПРОБУЮТЬ ПОЛАГОДИТИ НАФТОВЕ НЕПОРОЗУМІННЯ.

ВАШІНГТОН. — Д-р Франсіско Костільо Нахера, мексиканський посол у Злучених Державах, предложив президенту Рузвельтові нову пропозицію мексиканського уряду про нафтові терени в Мексику, що належали колись до американських громадян, а що їх забрав мексиканський уряд. Подобиць пропозиції до публичного відома не подано.

НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

Едсея Форд завоює землю на площі Світової Вистави в Нью Йорку новим легким трактором виробу автомобільних фабрик Форда. Він каже, що цей легкий трактор зреволюціонує фермерство. Він рівночасно заохочує людей вертатися з міст на землю.

УРЯДОВИЙ СКАНДАЛ У ЛУІЗІАНІ.

Велика лава присяжних суддів стейтового суду в Бетон Ружі постановила поставити архітекта Л. С. Вайса як співвинного фінансових надуктів, яких допустився д-р Джеймс Монров Смит, президент луїзіанського стейтового університету.

РАСОВА НЕНАВИСТЬ.

Д-р Доналд з Монреалу перестерігав собор пресвітерської церкви, що відбувався в Мидленд, Онт., перед загрозой для Канади з боку расової пропаганди. На його думку, расові упередження і ненависть у Канаді кріпляються. Советські фільми, які висвітлюють у Канаді, ту ненависть підсилюють, бо всі вони створені на тлі ненависті і безбожних пристрастей.

РОДИННА ТРАГЕДІЯ У ЛЬВОВІ.

В неділю, 4. червня вполудне, прохажі на „Власній Стріці“ почувли три стріли і побачили на розі вул. Над Яром на хіднику дві особи в каюжі крові, а біля них перестрашену ланю з дівчинкою. Виявилося, що вул. Над Яром прохажувалася 26-літня Казиміра Трояновська во своєю дочечкою і сестрою та зо своїм чоловіком. Між молодим подружжям панувало непорозуміння вже від довгого часу. Трояновська, донька ногаря, вже в короткому часі по шлюбні переконалася, що подружжя життя з її чоловіком, землевласником з Монастиря, не буде щасливим. Тому рішила з ним розвестися і внесла позов до суду у справі уневаження подружжя. Трояновський уже в хаті й отісля під час проходу намовляв жінку, щоб відкинула позов, але дістав відмовну відповідь. Почувши ще раз відмовну відповідь, витягнув швидко револьвер з кишені і двома стрілами важко зранив свою жінку, отісля третім вистрілом у голову скінчив самогубством. У важкому стані відвезли спаралізовану Трояновську до шпиталю, тіло її чоловіка до інституту судової медицини. Влада веде слідство.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ПАЧКУВАННЯ ТЮТЮНУ ДО НЬО ЙОРКУ.

Щоб оминуть плачання міського податку від тютюну в сумі 1 цента від пачки, багато ньюйорчан вибираються на закупу тютюну до сідніх стейтів. Дехто вже й зробив з цього гарний приватний бізнес. Щоби покласти край цій практиці, котра позбавляє місто ухваленого податку, міський уряд почав арештувати таких перекупців. Як перший „пачкар“ тютюну до міста Нью Йорку був арештований 23-літній Джозеф Ворд.

ПЕРЕГРИЗ ДВЕРІ АРЕШТУ.

Суд у Тарнові розглядав кілька днів тому справу незвичайної втечі в'язня з арешту. Арештований за дрібний крадіж Степан Гац у тузі за своїм селом рішив за всяку ціну видобутися з келії поліційного арешту в Мосцінах. Не мав іншого знаряддя окріч власних зубів, бо навіть руки йому скували. Впродовж кількох годин перегриз частину дверей при замку, а потім лише штовхнув двері сильно ногою і вони відкрили йому дорогу на волю. Цей спадер у село і назад коштував Гаца 3 місяці тюрми.

СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА НЕДАЛЕКО СІНГАПОРУ.

150 миль на північ від Сінгапору впав з нахилу поспішний поїзд. У катастрофі згинув машиніст та коло 300 дорожніх було легко або важко ранених. Здогадуються, що причиною катастрофи був саботаж.

ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДРЕ В ШКОЛІ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ.

У вселюдній, мужеській школі III. ступня в Жовків учитель Юліан Лентковский (новіт. командант Стешельца) відібрав під час науки 26. V. ц. р. від ученика II. класи Івана Борка книжку „Максим. Марко“, що її видало В-во „Світ Дитини“, і подер її на очах дітей зо словами „руських ксьонжек не можна до школи йти“, „Світ Дитини“, і подер її на очах дітей зо словами „руських ксьонжек не можна до школи йти“, „Світ Дитини“, і подер її на очах дітей зо словами „руських ксьонжек не можна до школи йти“.

СМЕРТЬ ДВОХ ПОЛЬСЬКИХ АРИСТОКРАТІВ.

Іван граф Тишкевич і Станіслав граф Замойський хотіли зложити своїй рідні і знайомим модерні візити. З тією метою вибиралися вони літаком-авіонеткою в дорогу до Межиріччя на Підляшші, що є оєдком родини Тишкевичів. Відтіля вистартували 30. 5. в дорогу до маєтків родини Замойських біля Вільна. Авіонетка вистартувала дуже нещасливо, бо завадила хвостом об піліт, при чому відорвалася керма. Летуни довідалися про це щойно тоді, коли апарат був уже на висоті коло 100 метрів і внаслідок браку керми втратив рівновагу. Пізно було думати про рятунок, бо авіонетка впродовж кількох секунд летіла вже стрімголов на землю. Рідня і двірська служба, що прибула на місце випадку, застала під румовищами авіонетки трупи обох летунів. Іван гр. Тишкевич це бувший посол до сойму, а Станіслав гр. Замойський — бувший старшина креховецьких уланів.

НАЙЧУТЛИВІШИЙ СЕЙСМОГРАФ.

У сейсмографічному інституті при токійському університеті при тримісячних досвідах змонтували найчутливіший сейсмограф у світі. Цей сейсмограф складається з двох інструментів, з яких один сигналізує до землі, а другий по землі дроганню. Головною частиною приладу для доземних дрогань є 12 м. довгий, наповнений залізними опилками валець, з проміром 0.9 м., ваги понад 1 тону. Сейсмограф є кілька разів більший від звичайних того роду апаратів.

„ЗРАЗОК“ ДОНОШИКА.

Московська „Правда“ повідомляє, що советська влада в Україні зробила слідство проти вчителя Петра Спекача, що кілька літ був тайним агентом і забороторив своїми доносами сотні людей до тюрми, або післав на смерть. Прокуратор Голяков зацікавився ближче тим агентом і при слідстві знайшов у нічменника стільки неправдивих готових доносів, що зложив з них 10 великих томів.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

Кажуть, що викрито тайну українську націоналістичну організацію.

ВАРШАВА. — Юнайтед Прес доносить, що на терені східної Галичини польська влада переводить масові арештування українців. Арештовано 400 осіб, серед них 40 провідників. Влада циніто викрила українську тайну революційну організацію, якої провідні члени належали до Організації Українських Націоналістів і разом з місцевими німцями, інспірованими німецькою владою, мали працювати на шкоду Польщі. Влада арештує також чимало німців на терені західно-українських земель. Наглі суди простягнено і на українські території.

АДЮТАНТ ГЕРІНГА В ДАНЦЬГУ.

ВАРШАВА. — Польща занепокоїлась фактом, що до Данцігу прибув особистий адютант маршала Герінга, генерал Боденіш, який, за переконанням поляків, буде відтепер особисто керувати дальшою мілітаризацією Данцігу.

ХОРВАТИ БАЖАЮТЬ НІМЕЦЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ.

КУПІНЕЦ (Югославія). — Провідник хорватських автономістів, д-р Мачек, заявив, що коли Югославія не згодиться скоро дати хорватам автономії, то хорвати проголосять офіційно зрив з рештою Югославії і прилучаться до Німеччини. Заявляючи, чи такий крок не означає революції, Мачек відповів, що більше ніж революцією, бо правдоподібно світову війну. Та притім він додав: „Хтось мусить зробити порядок у Югославії. Коли Бєлгород не може зробити порядку в Югославії, то Німеччина може. Між нашим положенням і Чехословаччиною є подібність. Ті самі прояви знаходяться в обох краях“.

ПЕРЕСТРІЛКА МІЖ РУМУНАМИ І МАДЯРАМИ.

БУКАРЕШТ. — Румунська влада протестувала перед мадярським представником за те, що мадярська погранична сторожа стріляє на людей, що сплавляють дерево по ріці Тісі на карпатоукраїнській і румунській границі. Це роблять мадяри, від коли вони захопили під свою владу Карпатську Україну, говорять румунський комунікат. В останніх днях прийшло до обосторонньої перестрілки між румунськими і мадярськими пограничними сторожами, яка тривала кілька годин. Було кілька ранених, а також убито цивільну 90-літню жінку.

СОВЕТИ ЩЕ НЕ СПІШАТЬСЯ З ПІДПИСАННЯМ ДОГОВОРУ.

МОСКВА. — Советська урядова агенція Тасс подала до відома, що в Англії зде пояснюють причини зволікання з боку Москви підписання союзу з Англією і Францією. Чеймберлін у парламенті заявив, що причиною зволікання є це, що Совети хочуть собі застерегти право вступити своїм військом у малі прибалтійські держави, ніби в цілі оборони проти „непрямого наїзду“; мовляв, щоб не допустити до того, щоб інша держава не захопила тих малих держав. Англія тому противиться. Совети тепер зазначають, що вони того не мали на думці. Тон заявляє, що Совети знов „нагнівалися“ і це дасть їм знову причину зволікати з підписанням договору.

АНГЛІЙСЬКА МІСІЯ ДО МОСКВИ НА КІЛЬКА ДНІВ ВІДЛОЖЕНА.

ПАРИЖ. — Французький уряд дістав із Лондону повідомлення, що військова місія, зложена з трьох високих генералів, що мали негайно виїхати до Москви в цілі переговорів, на кілька днів відложена. Згадані генерали в дорозі до Москви мали зупинитись у Парижі. Тепер реченець їх приїзду буде пізніше проголошений.

АНГЛІЯ ДАЛІ ГАРЯЧКОВО ЗБРОЇТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Хоч в Європі ніби трохи ушпокоїлось, то Англія далі гарячково зброїться. Тепер її військові діля працюють день і ніч і викликають стільки різного роду військових кораблів, скільки лиш можна викинути. Англійський уряд рішив побудувати дві нові флотилії ніщильників. Також заводить міністерство харчів, що засоблятиме націю в харчі й на випадок війни буде регулювати харчевими засобами. Далі уряд замовив за два і пів мільона доларів протибомбові схоронища, які роздадуть даром тим, що не всіли за них заплатити. Одно схоронище приблизно коштує 36 доларів.

ЕСПАНИЯ ХОЧЕ НАЗАД ГІБРАЛЬТАР.

БУРГОС. — Еспанський часопис з нагоди 235 річниці втрати Гібральтару на користь Англії заговорили, що Гібральтар мусить назад вернутись до Еспанії. Як вони хочуть його дістати, того не вказують.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA:	SUBSCRIPTION RATES:
Одноразово коштує три центи.	Three cents a copy
За рік \$6.00	One year \$6.00
За шість місяців \$3.25	Six months \$3.25
За три місяці \$1.75	Three months \$1.75

Суб'єкт (в англійській мові):	Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):
За рік \$2.00	One year \$2.00
За шість місяців \$1.25	Six months \$1.25
За три місяці \$0.75	Three months \$0.75

Відомості (в англійській мові):	Foreign and Jersey City Rates:
За рік \$9.00	One year \$9.00
За шість місяців \$4.75	Six months \$4.75
За три місяці \$2.50	Three months \$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кошту зміну адресу платиться 10 центів.

В Канаді ці гроші можна пошлати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБИРАЮТЬСЯ ТУЧІ

Польська преса в Америці останніми часами проявляє сильне, просто гарячкове поденервування. Чуття в ній якісь побоювання, просто загальну по-літику. Рівночасно з тим ідуть гарячкові заклики до акції. Всі, як на команду, говорять про потребу рятування загроженої ойчизни. В першу міру думають підтримувати в Америці польську справу від-повідно пропагандою. Пишуть отже довші статті про засоби й умови доброї пропаганди.

Як видно з тих газет, пропаганда ця має звер-татися на два боки: в один бік проти Німеччини, ко-тра хоче забирати від Польщі Данциг і „коридор, а на другий бік — проти українців, бо Українці хочуть відірвати від Польщі українські землі. Користаючи з цього, що в Німеччині є тепер нацистичний уряд Гітлера, непопулярний у різних колах Америки, польська пропаганда видно задумує грати на цих антинацистичних і антигітлерівських антипатіях. Щоб справу собі ще далі упростити й з бою на два фронти зробити бій на один, польська пропаганда задумує получить докупки Німеччини й українців в один табір і представляти українців як німецьку інтригу.

Один ньюйорський польський щоденник уже й пише, що „деякі українські особовості в Нью Йорку й Нью Джерзі удержують постійний контакт з ні-мецькими урядниками", що, мовляв, „декотрі газе-тарі мають постійну „фінансову" комунікацію з нім-цями, головню по приїзді німецьких кораблів"; що „деякі українські діячі є на паску й на удержанні ні-мецьким і баламутять не лиш українців, але й своїх знайомих американців". Як доказ німецько-україн-ського зближення ця газета подає „врочистість в о. Коглина і таке інше".

Звісно, такі закиди може собі легко кожний скобати. І звісно, хто має відповідну волю, може собі на свій спосіб пояснити „врочистість в о. Ко-глина" і звісно, що для упередженої людини навіть „таке інше" без подання, що це саме таке інше, є теж доказом.

Та доказом для безсторонніх людей це все не є. Безсторонні люди, до яких думає звертатися польська пропаганда, такими доказами не дово-ляться. І тому польської пропаганди українці в Америці не бояться. Що більше, нам її лише при-втити можемо як нову нагоду вияснити перед а-мериканським суспільством, що саме криється за цією польською пропагандою, яка це саме держава ця Польща, що тепер в Америці зодягається в тогу демократії.

ДІЙСНИЙ СТАН У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ, КУЛЬТУРНІ І РЕЛІГІЙНІ ОБСТАВИНИ.

І. Про обставини в Срібній Землі під малярським пануван-ням правильно появляється до-сить коротких і довших стат-тей, менше чи більше правди-вих. Про Карпатську Україну пишуть українські часописи в краю, Америці, Канаді й усю-ди, де тільки виходить укра-їнський часопис. За сього-днішніх обставин майже ані неможливо, щоб усі україн-ські редакції мали завжди точ-ні й правдиві відомості про те-перішні події на Закарпатті. Всеж таки українці, де вони не жилиб, невпинно цікавляться отсим маленьким клатиком у-країнської землі. З тої причи-ни, щоб наших Шановних Чи-тачів задовольнити, постараюся я в цій статті коротко опи-сати теперішні обставини в Карпатській Україні.

II. Щоб лиш коротко зясувати політичні обставини, які тут під Карпатами настали, треба знати, хто власне ця наша не-щасна земля заступає в ма-лярським парламенті. Хоч но-воіменовані послі не мають великої компетенції, то всеж таки одинокі вони можуть мати сякий-такий вплив на зліпшення ситуації українсь-кого населення, хоч при сього-днішньому стані річей нема надії на яексь зліпшення долі вбогого народу.

Комісарем для „Карпатсько-го Краю", як малярі урядово назвали Карпатську Україну, був іменованний маляр Жігмонд Перені, багатий землевласник і бувший міністер внутрішніх справ. Барон Перені при пе-ребранні свого уряду між ін-шим заявив: „Я переведу кон-солідацію між малярами й іноземцями (читай укра-їнцями), а хто би цій мій праці хотів перешкоджувати, того немилосерно знищу". Значить, що хто буде висту-пати проти маляризаційних інтенцій, буде безоглядно усу-нений.

До Палати Панів (сенату) були іменовані два члени за Карпатську Україну. Є це д-р Йосиф Каминський і „канонік Ільницький. Оба вдавали з се-бе щирих „руських" патріотів, але в дійсності були це запеклі малярони, як це зреш-тою ще минулої осені пока-залося. Своєю „руськістю" лише старалися приподобати-ся чехам і підкупувати цих проти українців.

Послами до будапештен-ського парламенту за терито-

рію, відступлені Малярщині ще минулого року, були іменовані: всім добре відомий теж „ру-ський вояжд", д-р Пішта Фе-нчик. Значить, тепер він ані не сміє говорити про інтереси руских, бо він є власне по-слам за територію з маляр-ською більшістю. Далі за ці території є послами: Егрі Фе-ренц, Демко Михайло, Юлій Федешій і Ортутай Еген.

За Карпатську Україну є по-слами в будапештенському пар-ламенті: Андрій Бродій, був-ший прем'єр КВ; Юрій Бенце, колесар з Білої; д-р Володи-мир Гомічок, зубний лікар з Ужгороду; Іван Шпак, редак-тор з Ужгороду; Іван Бокшай, канонік з Хусту; Олександр Чуга, хлібороб з Собранців; Петро Гайович, ген. секретар „Рускої Народної Ради" з Ужгороду; д-р Петро Гапка, адвокат з Тячова; Кароль Го-кі, бувший посол з Севлюша.

Всі ці пани послі є приклон-никами так званого угро-рус-ського напрямку. Ідеологічне значіння чи напрям цих „угро-русинів" є такий: „Ти, русине, не є ані москалем ані україн-цем, але угорусином, отже ти не дивись ані за Москвою, ні за Києвом, але за Будапеш-том, бо туди й наші ріки те-чуть". Цим реченням є сказа-не все про характеристику всіх послів, заступників „Кар-патського Краю", до маляр-ського будапештенського пар-ламенту. Всі вони є речниками тези, що „русинові не тре-ба книжки, але лише хліба й солонини".

Щоб образок був повний, мусимо ще раз вернутися до уряду комісара для „Карпат-ського Краю". Першим дорад-ником барона Жігмонда Пере-нія був „назначений" Андрій Бродій, що від цієї функції скоро відмовився, вважаючи, що це для бувшого прем'єра дуже мало! Другим дорадин-ком назначений Михайло Дем-ко, референтом для культур-них справ є кононік Юлій Ма-рина, а веденням адміністра-ції повірений д-р Олександр Бескид, бувший віцегубер-натор за чеського режиму.

В руках цих людей є доля українського населення Кар-патської України, а яка вона буде, проте вже сьогодні нема найменшого сумніву.

III.

Господарські обставини з дня на день усе гірші й гірші. В цілому краю є прямо катастрофальне безробіття. Держава сама нічого не ста-

вить, ані не підтримує при-ватну підприємчість. В лі-сах теж нема ніякої праці, бо малярі вивозять дерево, при-готовлене це за української ери, фабрики, що вже були готові, або цього року мали доготовитися, зовсім не пра-цюють. Наприклад малярі за-становили й фабрику на ви-роби сірників у Чинадієві, в котрій постійно працювало 800—1000 робітників. Праця в цій фабриці застановлена з тої причини, що, мовляв, Ма-лярщина має досить сірників із фабрик в корінній Маляр-щині.

Бачимо, що малярська оку-пційна влада власне свідомо спричинює тяжкі господарські умовини життя українського населення.

IV.

Культурні справи стоять теж не ліпше. Сотки свідомого у-країнського вчителства звіль-нено, позамикано українські гімназії, вчительські семіна-рії й багато громадянських шкіл. На решту середніх шкіл встановлено такі високі шкіль-ні оплати, що селянські діти взагалі не будуть мати досту-пу до середніх чи інших ви-щих шкіл. Українські шкільні книги й підручники, та біблі-отеки прилюдно спалено, щоб по українству не зістало ані сліду. Заборонено прилюдно вживати української мови.

До всіх шкіл введено так звану „угоруську" мову, але в багатьох школах є вже на-вчальною мовою мова маляр-ська. Саме тепер, підчас фе-рій, малярі при помочі вій-ська та жандармерії збирають по українських селах підписи на якісь прохання, що ніби українське населення „бажає" собі, чи навіть „домагається", щоб у тім і тім селі була вже від нового шкільного року за-ложена й малярська школа. Хто знає брутальність маляр-ської жандармерії, може собі уявити, якими способами ма-лярі ці підписи збирають. Не можна теж сумніватися, що ця акція буде мати, свого роду, „успіх". Під багнетами будуть українські батьки „добровіль-но" підписувати заяви, що „бажають" собі малярської школи... Малярські власті вже тепер не таяться з тим, що не-задовго й без тих підписів буде в усіх школах у Карпат-ській Україні заведена лише малярська мова.

V.

Малярські окупанти стара-ються й українську церкву ма-ляризувати. Видано приказ, що євангеліє мусить читати тільки малярською мовою, мо-вляв, щоб вірники призиваю-валися до „милозвучно" ма-лярської мови. Українське на-селення на ці маляризаційні

спроби й плани відповідає тим, що оминає церковно-ре-лігійне життя. Малярі це го-стріше починають виступати проти православної церкви, го-ворячи, що православні це „москвофіли". Це є малярська відляка православним свяще-никам за те, що вони весь час ставилися неприхильно до українського уряду й разом з малярофілами та всякими зрадниками старалися розби-вати єдність українського на-роду на цьому клаттику на-шої великої Батьківщини. Ма-лярі видали далі приказ, щоб при кожній Службі Божій бу-ло виголошувано й речення „Бог милосерний визволив нас з 20-річного чеського яр-ма й 4-місячного українського терору". Це багато малярам не допоможе, бо тепер кожний сам може перекопатися про-те, який „терор" є гірший, ма-лярський чи український.

VI.

„Нічого не є таке зле, щоб і добре з нього не вишло", каже стара українська припо-відка. Так є це й з долею у-країнського населення в Сріб-ній Землі. Тепер, під нечува-ним малярським терором, у-країнське населення стає ще більше свідоме своєї націо-нальної спільноти з цілою У-країнською Нацією. Населення Карпатської України добре

відчуває щойно тепер, що йо-го доля тісно зв'язана з до-лею українського народу на інших землях нашої нещасної Батьківщини. Малярі за ці-лих 1000 років не зуміли укра-їнському народові під Карпа-тами відібрати почуття наці-ональної окремішності, хоч аживали до цього всіх мож-ливих способів і середників. Ми не сміємо добуватися, що це малярам вдається сьогодні, коли ця маленька частина ве-ликого українського народу вже зажила, на жаль, тільки короткий час, своїм дійсно народним життям. Спомини на недавнє минуле, на героїські бої Січовиків, ніколи тут у Срібній Землі не забудуться. Українське населення буде довго жити красними епопея-ми з часів вільного, щасливо-го життя. Ніякими способами не вдається малярам опанувати душу українського селянина. Можуть вони стріляти, катува-ти, звільнювати, але все це вже тепер завойовникові нічо-го не допоможе, навпаки, це ще більше скріпить національну свідомість нашого населення в Карпатській Україні. Теперіш-ні події йдуть таким швидким темпом, що ми гадаємо, що на ці маляризаційні плани но-ві окупанти вже не будуть ма-ти часу...

Хуст у липні 1939.

—ЮТ—

Український народі цілої земної кулі!

Довгі століття поливаєш Ти кровю й потом свою рідну землю. Важкою працею на полях, лісах, горах і чужих землях заробляеш Ти хліб для себе й дітей своїх. Всі скарби забрали від Тебе во-рожі сусіди, а Тебе, господа-рі, зробили наймитом цієї рідної землі. Тяжка неволя чорною хмарою повисла над Твоїм споконвічним краєм і не було видно просвітку ви-зволення. Прийшов час і Твоя найолодша дитина, Карпат-ська Україна, піднесла свою могутню голову з сну, зяви-лася мов велетень, і перед ці-лим світом проголосила, що Ти живеш і маєш право на життя.

Сонце „золотої свободи" зійшло й тим до історії укра-їнського народу вписано нову сторінку.

Вороги поведи завзяту бо-ротьбу проти Твого визво-лення, „золотої свободи".

Та найменша горстка укра-їнського народу Карпатської України, не маючи часу на зорганізування достаточної збройної сили, рішила не по-жертвувати своєю кров'ю.

У рідному селі під яблунею.

Шевченко відвідав рідне се-ло Керилівку перед храмом (памятником) себто перед 26. вересня. Титарем був ще й да-лі колишній титар Бондарен-ко і народним звичаєм у хра-мовий день запросив до себе м. і. гостями і свого шкільно-го товариша Шевченка. День був ясний, погідний. Святку-вали в саду під яблунею. Пі-ли мід. Мабуть добрий був той мід, бо Шевченко не за-був про нього і після 15 літ: пишучи 7. грудня 1859 року до свого нерідного брата Вартоломея, і просячи, щоб він прислав йому ковбас, до-дає: „та щоб ковбаси були такі самі, як ми їли на меду у Гната Бондаренка".

(Дальше буде).

МАРНОТРАТНИК.

— Направду не знаю, що Бі-да робить з гіршими. Вчора був без цента, нині теж...

— Як це, знов хотів від те-бе позичити?

— Ні, це я хотів позичити в нього.

коритись і не всунути шию в ярмо рабської неволі.

„Вмерти, а не віддати".

Це було гасло кожного борця за свободу Карпатської України.

Вмирали та ще вмирають... Найбільшим ударом внаслідок цієї трагедії була наша інтелігенція, котра сьогодні знаходиться без стріх. Та інтелігенція є наше високо-шкільне студентство, яке зу-пинилося без жадних засобів до життя, без вистарального одягу та під голим небом. О-сталось безсилля, щоби про-тистати той тернистий шлях, ко-трим ішли та хотілиб іти до кращого майбутнього здо-буттям високошкільної осві-ти, статись для розвітту укра-їнського народу корисним, поставленням себе на рівень інших культурних народів.

Наше студентство не має ні від кого жадної допомоги. То-му звертаємось до українців цілого світу, щоби простягли руку помочи і тим доказали, що вони вміють шанувати не лише пам'ять поляглих, але й живих жертв боротьби.

Організація високошкільних студентів - збігців з Карпат-ської України в Празі в імені всіх студентів звертається до українців цілого світу, щоби прислпи своїми пожертвами на негайну поміч.

Все студентство вірить у цю поміч.

Пожертви просимо посила-ти на адресу: Михайло Ай-дрійканич, студ. філ., голова, Praha XII., Korunni 30/I.

Слава Україні!
Голова: М. Андрійканич, в. р.
Секретар: А. Повхан, в. р.

НА РОЗПУТТІ

— Історія одної родини. Напи-сав Р. Д. Савчак. З передмо-вою Л. Нігріцького. Ст. 128. Видавництво „Українська біблі-отека". Видавець Іван Тіхон, Львів.

Оповідання одного ад-воката, що через поми-лкове виховання не вдали-ся йому діти.

Ціна 50 центів.
Замовляйте в „Свободі":
"Svoboda"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Веселі хвилини в житті Тараса Шевченка

(2)

— Чого ти, дурню, журиш-ся! — засміявся Тарас — ось ну лише ходімо на полю-вання, так зараз і дамо ради Петровському.

— Яким це чином?

— Тоді бачитимеш... ходім.

Скоро вийшли на академі-чне подвір'я, тут бачать: стадо гусей, що були власністю по-мічника поліцмайстра з ака-демії, Соколова. Шевченко на-кинув одного гусака плащем своїм; вхопив його під паху, стиснув йому дзюба, щоб не кричав та на вваводи до ква-ртири Петровського. Петров-ського не було дома. Квартира зачинена. Мусили Шевченко і Пономарев нести того гусака до себе, затуляти йому дзю-ба, щоб не кричав, та і вважа-ти, щоб не вдушився. Як ли-ше вернувся Петровський, во-ни зараз до дверей його, від-чинили і нишком пустили ту-ди гусака. Гусак загавгав, Пе-тровський не стямився... Неба-рої же вияснилось і він нама-

лював крила янголові, а тоді сторож-москаль зарізав гуса-ка і зварив із нього молодим жаруном юшку. Небаром Шевченко заробив гроші та заплатив Соколову за того гусака. Брюлов, довідавшись про той жарт, дуже сміявся.

В 1839 році із Шевченком на одній квартирі мешкав ма-ляр Штернберг. Жили вони вбого, грошей не доставало. Зимою в Петербурзі дні дуже короткі, просто, як справед-ливо писав потім Шевченко до Квітки: „ні день, ні ніч, а так чорт зна що таке: проки-нешся рано, тільки що захо-дились малювати, дивився, вже й ніч. Тільки пензлі ми-еш, більш нічого". Словом, без світла не багато встигнеш зробити за день. Коли без світла, напр. у грудні, можна обійтись від 10—20 години дня, то це ще добре. Тому то Шевченко і Штернберг мусили „за останні гроші" придбати собі робітничку лампу. Як же

вони зраділи, принісши її до своєї квартири! „Принесли її в свою келію, засвітили це се-ред білого дня, посідали бі-ля неї і наче діти ті маленькі забавлялися нею". Після пер-шої радості Штернберг узяв книжку та став читати до-лямки; Шевченко взяв якусь малярську роботу і сів із дру-гого боку лампи та отак „у день з огнем" і просиділи до 5. години, доки не пішли на лекції. В академії всієї класі сповістили про своє придбан-ня. Покликали декого з това-ришів подивитися на те диво і справили „вечірку", себто чай з сухарями. Ми (додає Шевченко у своїй автобіогра-фічній повісті „Артист") бу-ли тоді вбогі, однак невнині діти. Боже, куди відлетіли ті дні ясні, дні золоті! Куди по-ділася невинна семья юнаків надхненних?!

Нікчемна тугська рушниця.

— Гармонійка. — Пригода у рові.

24. березня 1845 року Ше-вченко вибрався з Петербурга в Україну почтовим возом. Поет каже, що подорозі на-брався великого лиха. Відомо,

весною на дорозі вода і бо-лото, кілька разів віз перевер-тався і поет мусів купатися в калюжах. Харчі, що їх узяв із Москви на дорозу, теж пада-ли кілька разів із воза, зіпсу-валися. Шевченко мусів пови-кидати їх, а тому довелося, як каже він, подорожувати „на харчах святого Антонія". В Тулі, коли Шевченко сидів у готелі, якийсь чоловік приніс до нього продавати рушницю і хотів за неї три карбованці. Тарас, не приглядаючись до рушниці, купив її за 1 карб. Доїхавши до Орла, зрахував свої гроші та побачив, що з сотні карбованців, яку він мав ще в Москві, в нього остало-ся ще півтретя карбованця. Себто далі їхати почтовими кіннями ні з чим уже було; а всеж він із тих півтретя кар-бованців купив собі ще „гар-монійку" за карбованця. Тоді найняв якогось візника Ерма-ла і поїхав далі на Глухів, у-мовившись, що гроші запла-тить на місці. На якось за-їзді, вже біля Есмані, коли станули вони, щоб коні попа-сти, ні візник ні Шевченко не мали чим заплатити за сіно. Шевченкові прийшло на дум-

ку, що тут і стане в пригоді ця нікчемна тугська рушни-ця. Він сподівався лишити її господареві заїзду в застав, доки, приїхавши на хутір до свого знайомого діда Вік-тора Заврецького, прише гроші. Тимчасом доки коні їли, Шевченко заходився вчи-ти господареву дочку грати на гармонії. Наука пішла добре; гармонійка сподоба-лася господареві заїзду О-мелькові Тушані, а коли за-грала на ній Олена, господар спитав Шевченка, чи не про-дасть він „тієї музики".

— Продати я її не продам, а коли хоче Олена, я їй пода-рю; а ти, діду, купи в мене рушницю.

Дід оглянув рушницю і мо-вив: „На чорта мені ваша тугська рушниця, коли я і стріляти не вмію".

Мусів Шевченко признати-ся, яке в нього безгрошів'я. Господар усміхнувся і сказав: „Ну, Олено! музика наша, не-си її в хату". Таким чином по-квітували за сіно і Шевченко поїхав далі на хутір до при-теля, що жив верста дві до Глухова.

З ДНЯ

ЧИ Ш ЛЮДИ ДОЗРІЛИ ДО РІЧЕВОЇ ДИСКУСІЇ?

У своїх довгих полемічних статтях „В чому справа?“, починаючи від 75-го числа, „Народна Воля“ робить цілу низку „закидів“ У. Н. Союзу і „Свободи“. Ці закиди були в більшості опрокинені на сторінках „Свободи“. Та всетаки залишається ще дещо сказати на адресу „Народної Волі“, а саме: про її підхід до справи, про її поведінку.

Пише вона в одному місці: „Можна припускати на основі досвіду, що на ці наші завдання „Свобода“ відповість у редакційній статті, в якій кілька загальними фразами по-старіється гарненько заглядається дійсний стан справи. Але цим разом справа надто поважна. І тому варт було дочекатись річкової відповіді...“

НАШО ЙІ БУЛО ВІДПОВІДІ?

Діставши цю річкову відповідь у низці редакційних статей „Свободи“ і головного редактора У. Н. Союзу, М. Мурашка, й не чекаючи на далішнє висноження, вона пише в своїй редакційній статті під заголовком „Муха в окопці“, з 25 липня ц. р., таке: „Хтоб думав, що філадельфійська нарада представників чотирьох українських заповомогових організацій та їхньої преси була безуспішна, має тепер нагоду переконатись, як тяжко він помилявся. Народа принесла повний успіх, бо дала нагоду діячам тої організації, що поставилась впоперек консолідаційній акції, розкрити до решти перед громадською дійсне обличчя. Як вони крутяться тепер, коли поставлено їхню поведінку під прилюдний осуд, про те варт читати на шпальтах джерзистської „Свободи“. Далі подані загальною чиєю „Свободи“, але ні одного штиату, який ілюстрував би це „кручення в окопці“.

ВЛАСТИВА ЦІЛЬ.

Отож у той спосіб реагує „Народна Воля“ на річеві аргументи „Свободи“ і урядників У. Н. Союзу: наперед тягне їх за язик, домагається довгих відповідей, а коли вже ті відповіді відстане, збуває їх тим, що, мовляв, „протиники крутяться, мов муха в окопці“.

Таким своїм писанням „Народна Воля“ переконує кожного, що їй не йде про добро справи, що навіть на згадані наради в Філадельфії вона їхала не в цілі оздоровлення суспільного українського життя, не для очищення атмосфери і знайдення нових напрямків, тільки в надії, що вдасться їй при тім придумати якусь „лапку“ для своїх противників, щоб опісля мати про що писати; чи, точніше, до чого навязувати свої брехливі писання.

ЛИЦЕМІРІ.

Що редактори „Народної Волі“ є лицеміри і фарисеї, яким не про правду і добро суспільності йде, ми знали вже здавна. Бо здавна бачили, як то вони попри голослові заповнення про „єдність“, ту єдність у практиці всюди розбивали.

Згадати про неетичні й нічим не доказані закиди на адресу українських націоналістів; або про обвинувачення українських груп у „гітлеризмі“ на шкоду цілого українського визвольного руху; чи про становище „Народної Волі“ в таких справах, як українська протипольська маніфестація в Нью-Йорку минулого року, коли то „Народна Воля“ не лиш морально не по-

перла цієї маніфестації, але шкодила їй і навіть за гроші не хотіла помістити оголошення, хоч поміщує оголошення на горівки, папіроси, чи републиканських кандидатів, з якими не солідаризується.

Коли якась людина в той спосіб поступає в практиці, чи не може огорнути когось люте, коли на словах вона верещить про „єдність“?

СПРАВА З УКРАЇНСЬКОЮ ПРОГРАМОЮ НА ВИСТАВІ.

Подібне становище заняла „Народна Воля“ до української програми на Світовій Виставі. В звіті голови Української - Американської Виставової Товариства, Д. Галичина, поміщені у „Свободі“ 25 липня, знаходимо такий уступ:

„Відомий уже факт, що заки створено Виставове Товариство, то над справою нашої участі в Світовій Виставі нараджувались представники чотирьох українських заповомогових організацій в справі підготування нашої участі в тій Виставі. Пропозиція представників У. Н. Союзу щодо такої спільної акції не прийнята головню через спротив представників Українського Робітничого Союзу і „Народної Волі“, які відразу заявили, що У. Р. Союз не може дати нічого на нашу участь у Світовій Виставі та що заповомогові організації повинні взагалі стояти якнайдалі осторонь від творення якогось спільного тіла для ведення спільної акції в тій справі, бо, мовляв, українська еміграція, побачивши, що заповомогові організації займаються підготуванням нашої участі в Світовій Виставі, не зложать тоді ніяких, або дуже малі жертви, бо буде думати, що заповомогові організації самі зложать потрібні фонди“.

ВИКРУТИ.

Отож, коли в практиці була прекрасна нагода продемонструвати свою „єдність“, „Народна Воля“ відмовляється від цієї нагоди, а оправдує це тим, що, мовляв, як лише заповомогові організації створять спільне тіло для певних суспільних завдань, то люди не захочуть складати жертв, бо думатимуть, що заповомогові організації зложать жертв.

Гаразд. Але чому тепер пхатись до створення такого тіла й пертись до контролю над тими грошми, що їх збирають інші організації? Хіба тепер нема вже небезпеки, що коли створиться „провідне тіло з чотирьох заповомогових організацій“, то люди також не захочуть складати жертв, думаючи, що всі фінансові потреби покриватимуть згадані заповомогові організації? Чому редактори „Народної Волі“ раз говорили так, а другий раз інакше?

Перешкода.

— Вчора перший раз по шлюбі я посварилася з чоловіком і постановила виїхати до мами. Тому спакувала я мої речі, але...

— Але? — Подумай лиш: мій чоловік не хотів віднести мені клунчик на двірці.

В адміністрації часопису.

— Пане адміністраторе, я прийшов помістити в вашім часописі оголошення про смерть моєї бабуні. Скільки буде коштувати? — 50 центів за цаль. — О, Боже! То буде дороге оголошення, бо моя бабуня була майже 6 стіп.

Залізні зуби.

— У вас, як бачу, міцні й здорові зуби. Чи вони такі справді ваші? — А так. Вчора я заплатила останню рату в дентиста!

Степан Мусійчук.

ЗА ЩО МОГИЛИ В ХУСТІ?

(Карпатороссам, що шлють чолобитні мадярам).

У Хусті могили. О, як їх багато! Це Карпатська Січ принесла офіри За честь Вітчизни, за волю і віру, За Русь-Україну, за землю багату, Що їй сквернили там гуні прокляті.

Сплила кров юнацька в карпатських долинах, З хвилями сплила у Чорне море, Щоб змити із вас неволю і горе, Щоб вас приєднати до предків родини, Преславного роду Руси-України.

Ваші верховини сини ваші рідні Встелили кістми у завзятих боях, Щоб ви із дітьми зажили на волі, У власній державі були шани гідні І більш не конали в мадярській сваволі.

Невже ви забули тих шибениць тіні, Що ставив їх гун при ваших дорогах, Де ваших батьків вивішав так много? Защо ж стільки крові тоді пліло й нині? За те, що ви душі Руси-України.

Чогож ви ту душу тепер оплювали Й мадярам на глум шлете чолобитні? За що їм поклін? За кари всі смертні, Що вони всі віки там вам готували Й дикунським звичаєм вас тортували?

Чом, замість молитви за військо січове, За Карпатську Січ, що вас хоронила, Що за вас пішла і лягла в могили, Ви святу ідею потоптали знову Й ідете охотно в мадярську неволю?

Гей, рідні люди! Ви карпаторосси! Погляньте ви взад в історію свою, Погляньте на Хуст, на гроби героїв. Читайте ті назви, що хрести їх носять Й слухайте! з могил тих героїв вас просять:

„Не скверніть душ ширих ви власного роду! Гоніть юдів пріч, що вами торгують, І за юдин гріш вам петлю готують. Гун братом не буде руського народу, Бо й другом не був він ніколи із роду.“

„Читайте ви свою історію давню! Одна вона в вас від Гліба й Бориса, Один ви народ від Дону за Тису, Одна у вас віра й традиція давня: Одна Русь-Україна, могутня, преславна.“

„Для Неї ми жиймо і душу ховаймо. За Неї життя варт у жертву віддати, Для Неї несім ми труд і посвятити, Для Її держави всі руки подаймо, За Її ми долю Господа благаймо!“

УВАГА СУДБУРИ І ОКОЛИЦІ!

Повіdomляемо все Українське Громадянство міста Судбури і околиці, що ПЕРШІ ІНІЦІАТИВНІ СХОДИНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

8. СЕРПНЯ 1939, ВЕЧОРОМ У 8. ГОДИНІ В ДОМІВЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛ. ОБЕДНАННЯ, ПРИ УЛИЦІ 130 Монк, Судбури.

Просимо прибути численно. Почуйте про заслуги У. Народного Союзу, його силу, його користі, його 40-літню працю. За тимчасовий комітет: Ю. Бідоцька, Ю. Криса, П. Фабіан.

ЮРІЯ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ

В ОКОЛИЦЯХ ХОЛОДНОГО ЯРУ НАД ДНІПРОМ НА ЧИГИРИНЦІНІ,

існувала в останню революцію СВОЄРІДНА УКРАЇНСЬКА „РЕСПУБЛІКА“, котрої громадяни боролися під українським прапором проти червоної московської горди аж до 1922 року, даючи цим живий приклад, як невеликі числом, але сильні духом можуть успішно боротися з незрівняно сильнішим ворогом. ОТСЮ ВЕЛИКУ ПОДНО, що стала вже предметом історичних розслідувань та сюжетом поем і драм, автор, що самий був її учасником, узяв у форму повісті, даючи цим читачеві немов би нагоду брати особисто участь у великопам'ятній боротьбі.

2 ТОМИ — 2 ДОЛЯРИ.

Замовляти у:

„SVOBODA“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 25. липня 1939 р. в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

У нарадах, які почалися в годині 10.30 рано, взяли участь: головний передсідник М. Мурашко, заступник головного передсідника Г. Герман, заступники головного передсідника Марія Малевич, головний рекордний секретар Д. Галичін і головний фінансовий секретар-касир Р. Слободян. Головний передсідник, відкривши наради, пропонував для поладження і вирішення такі справи:

Купно бондів. Рішено закупити Washington Water Power 3½% бонди за \$14,700 і New York State Electric & Gas Co. 3½% за \$66,300.

Продаж бондів. Постановлено продати такі бонди: Dominion of Canada 3% за \$15,300, які закуплено свого часу за \$14,700; Texas Corp. 3% за \$15,594, які були закуплені за \$15,150; West Texas Utilities 3½% за \$17,333.20, ва які заплачено \$17,297.50; Michigan Consolidated Gas Co. 4% за \$60,957.25, які свого часу були закуплені за \$58,500.

Рішено видрукувати нові „Рейт Букс“, у яких будуть додані вкладки для 16 і 17-літніх членів у класах W.O.P.E., а також будуть поміщені табелі вартісних зворотів для класи III. Молодечого Департаменту. Нові „Рейт Букс“ будуть готові за два місяці і будуть тоді вислані кожному відділові по одному примірникові.

Перебудова офісів головної канцелярії У. Н. Союзу. Щоб мати більше приміщення для поширеного й постійно зростаючого бізнесу У. Н. Союзу, постановлено перебудувати відповідно офіси головної канцелярії У. Н. Союзу.

На тім закінчено наради, а передсідник закрав збори в годині 3. пополудні.

Д. Галичін, гол. рекордний секретар У. Н. Союзу.

Ф. Фебер.

„Ініціатива“

Експрес гнався вже від півгодини серед нічної темряви. Вагон 2. класу світів пусткою, спокуюшачи вигідними подушками.

Та не довго. За хвилину явився якийсь пан, кинув малу валізку на багажну сітку, а сам сів з лівого боку в напрямі їзди. Пять хвилин пізніше явився другий пан і зайняв місце напроти першого пасажира на правому боці.

Перший пан — назвім його А. — закурих цигарку, вийняв з пальта часопис і почав читати. Пан Б. закурих теж цигарку, добув із тежки газету і пірнув у лектуру.

У вагоні довгий час панувала повна тиша. Раптом пан А. підійшов до вікна і відчинив його.

В пана Б. нахмурилось чоло. — Могили бодай запитати дозволу, коли без потреби відчиняєте вікно — пробурмотів невдоволено.

— Не вважаю це за потрібне, — пробурмотів у відповідь пан А., не силуючись навіть на приязний тон — не бачу приводу, з якого я мав би душитись у цьому смороді.

— При підвищеній температурі не вільно відчиняти в поїзді вікон, — вигукнув пан Б. подразненим тоном, — в мені ревматизм і я не маю охоти попадати в поважну недугу через ваші екстравагантні.

— Хто має ревматизм, повинен піти до шпиталю, а не замучувати ні в чому неповинних інших пасажирів.

— Це нечуване нахабство! Ви є кретин, найзвичайніший кретин!

— О, не дарую цієї обиди! — сховився пан А. — Прощу зараз відкликати ваші слова.

— Ані мені не снитись. Від слова до слова сварка розгорілася на добре і мало не дійшло до бійки. Сварливі голоси притягнули врешті увагу кондуктора.

— Що тут трапилось, мої панове? — інформувався кондуктор, увійшовши до переділу.

— Оцей пан — заявив пан Б. — відчинив проти моєї волі вікно, що може погано відбитись на моєму здоров'ї.

— А оцей пан — вигукнув пан А. — бажає собі, щоб я вдушився у смороді.

Кондуктор пробував погодити обох.

— Алеж, мої панове, — це ще ніякий привід, щоб гніватись. Знайдемо якийсь вихід. Згідно з правильником...

— Алеж, пане кондукторе, — перебив йому пан А. — тепер уже не йде про цю дрібничку. Цей пан образив мене нечуваним способом. Назвав мене кретиним, найзвичайнішим кретиним. Цього я дарувати не можу. Домагаюсь від вас, пане кондукторе, негайної інтервенції.

Кондуктор завагався: — Не маю на це права, це виходить поза мої компетенції. У цій справі мусите, панове, звернутись до поліції на найближчій станції.

— І я так зроблю! — крикнув з гнівом пан Б.

— Так зробити? — пан А. усміхнувся глузливо. — Дозволю собі сумніватись про те. — І, звернувшись до кондуктора, сказав: — Прощу провідити в цього пана квиток.

Ця справа вже підпала під компетенцію кондуктора. Він не розумів, що правда, до чого це треба, проте скористав зі своїх управнень і попросив пана Б. показати квиток.

Але тепер вийшла несподіванка. Пан Б. нагло почервоанів поза вуха, кілька разів крикнув, понишпорив у кишенях і врешті несміслим рухом подав квиток кондукторові.

Кондуктор оглянув з усіх боків текстуровий картоник і вигукнув: — Ну, знаєте, це небувало! Ви наважуєтесь ображувати пасажира, а самі сидите в переділї 2. класу з квитком 3-тьої! Прощу негайно перейти до свого переділу і доплатити різницю разом із карою.

Пан Б. узяв покірно свою тежку і пішов за обуреним кондуктором, як мокрий пес. Пан А. розсівся тепер вигідно, вдоволено, що він тепер знову несподівано панує у цьому переділї.

Експрес зупинився. Пан А. висів і в знаменитому гуморі виходив з перону. Нагло побачив коло себе пана Б.

— Я хотів вас перепросити — сказав пан Б., — відликую очевидно цього безглузлого кретина, бо я дійсно не мав ніякого обоснування...

— Я радий, — відповів великодушно пан А., — що ви признали мою рацію. Тобто... я теж непотрібно сказав кілька обидливих слів...

— Але тепер між нами все в порядку, — пан Б. хитнув головою на знак згоди. — Одначе поясніть мені, будь ласка, малу справу: звідки ви знали, що в мене є квиток 3. класу? Ваші очі це справжній рентген?

— Рентген? Та звідкиж! — боронився пан А. — Тоді, як ви закурювали цигарку і витягали з кишені сірники, я несамовіть завважив ваш квиток. Я зразу пізнав, що це білет 3. класу. Був він бронзової краски, зрештою — так само, як і мій... Тільки — що я скорше схопив ініціативу.

Переклав К.

ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Історичне оповідання. Написав І. П. Горішівський. З передмовою Миколи Голубця. Видавництво „Українська бібліотека“. Накладом Івана Тихона, Львів. Ст. 127. Книжка має 20 розділів.

У цім оповіданні розповідається про річні пригоди двох українських студентів у Львові, що виїхали на вищі науки до Києва й опинилися у війську Хмельницького. Тут описані докладно подвиги полк. Семена Височана, що був провідником українських повстанців у Галичині.

Ціна (в оправі) 75 цент.

Замовляйте в книгарні „Свободи“:

„Svoboda“
P. O. Box 348
Jersey City, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

КОРОЛЬ ТЕЖ.

Маріон Телі, відома оперова й радіова співачка, королює Едварда Молгерта, 24-літнього „сторожа життя“ в Атлантик Сіті, Нью-Джерзі, королем таких сторожів. Він важить 195 фунтів і є студентом прав в університеті Темпла у Філадельфії.

ПОЗІР! ЦІНИ ЗНИЖЕНІ НА ПОЗІР! ENAMELS, VARNISHES, DUTCH BOY WHITE LEAD & OIL, домашнє зняряддя, холодильні, машини до прання, відеоскоп коси й всі інші річі. ПОКЛАДАЄМО КОНГОЛІОМ ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ. Довіж даром. — Обслуга скоро.

P. N. OLCHOVY

HARDWARE

3672 EAST 131 ST., CLEVELAND, O.

Phone: WA 1672.

Власник: ПИЛИП ОЛЬХОВИЙ.

МУЖЧИНИ І ТАКТИЧНІ, ЯКИМІ ІХ СОБИ ЖІНКИ ВИХОВАЮТЬ

Коли придивимося до жінок, що їх чоловіки є „великими“, то побачимо, що їх впливові завдячує не один з чоловіків, свою „великість“ і що саме дрібнички у поведінці, одязі тощо, яких найбільше допильнували жінки у своїх чоловіків, відіграли у їх пізній кар'єрі немаловажну роль.

Пані Франко — жінка знаменитого тепер еспанського генерала дуже дбає про свого чоловіка і його замишування. Єдина річ, до якої вона не може привичати свого чоловіка, це музика. Генерал музики не любить і пані генералова не може його в цьому направити. Зате вибирає п. Франко дуже старанно лектуру для свого чоловіка і сама багато йому читає вголос, а коли генерал вибирається в подорож, пані Франко добирає йому книжку на дорогу. Крім духової поживи дбає пані Франко і про поживу тіла свого чоловіка і кажуть, що ані сам генерал, ані його численні гості не можуть жалуватись на кухню пані генералової. Вона часто сама варить найвибагливіші страви.

Безспірно найбільший вплив на політичну кар'єру свого чоловіка має пані Чанкайшек. Вона сміло може твердити, що саме такого чоловіка собі виховала, якого хотіла.

Пані Чанкайшек (панна Лей Лінг Сунг) придбала вихован-

ня й освіту в Америці. По поверненні до Китаю батько представив їй Чанкайшека, що тоді ще не займав такого визначного становища. Коли батько згодом переказав їй побажання Чанкайшека, щоб вона вийшла за нього, заміж, молода дівчина засміялась і заважчала, що „він одягається страшенно недбало і просто неможливо“, але згодом подумавши трохи, додала: „Але вийду за нього, а потім побачимо, що вдасться з нього зробити...“

Не минуло і двох місяців, а Чанкайшек став найделегантнішим убраним мужчиною Китаю. Пані Чанкайшек заявила: „Я одягаю свого чоловіка, як мені подобається“ і твердить, що одягає робить людину. На запит знаменитого журналіста Варда Прайса, чому вона приписує швидкість і успішність кар'єри Чанкайшека, відповіла молода жінка спокійно: „Його прегарним одностроєм, які я сама йому добираю“.

Але крім того є пані Чанкайшек і дуже дбайливою секретаркою свого чоловіка і дорадницею. Вона принесла до Китаю „дух білої людини“ і вийшовши заміж, першого дня видала з дому чоловіка дві попередні його жінки, заявивши, що вони звичайні конкубіни. Чанкайшек радо дозволяє своїй жінці, щоб вона запроєктувала і перетворила в життя різні соціальні реформи, так, що вплив пані Чанкайшек на політичні і соціальні події дуже великий.

Ціком протилежним типом жінки є пані Мусоліні. Її співпраця виявляється лише у веденні дому і вихованні дітей. Але тут вона дуже дбає про те, щоб Мусоліні поширював її засади і у своїх соціальних реформах.

„Не набридайте мені з вашою політикою, а попробуйте ліпше цієї каші“, — так може припинити пані Рахила Мусоліні політичну дебат при обіді. Пані Мусоліні по відході свого чоловіка до бюрократичних справ сама йде вибирати продукти на найближчий ринок, даючи так приклад доброї господарки іншим італійкам. Між чоловіком і жінкою на теми доброї „поленти“ буває чимало різних веселих дебат і жартів, які звичайно кінчаються заявою пані Мусоліні, щоб чоловік не мішався до її господарських справ, як вона не мішався до його політики.

Дружина колишнього міністра закордонних справ Англії, пані Іден, без зайвої соромливості признається кожному, що її заслугою є, що найліпше одягненим чоловіком Англії вважають її чоловіка. Мати молодого політика дуже дивується, що Іден піддається у цьому відношенні впливові жінки, бо за молодру

**УЖЕ ВИЙШЛА
НАКЛАДОМ
ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ
СЛАВНА ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА**

МОЙСЕЙ

в англійським перекладі
ВОЛОДИМИРА СЕМЕНИНИ
з передмовою Степана Шумейка
про життя й літературну діяльність
Івана Франка.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовляйте в книгарні „Свободи“:
“SVOBODA”
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

був він досить недбалий у своєму одязі, а вона сама вважала це за річ другорядну, даючи йому дуже дбайливе виховання в іншому напрямі. Своїй матері завдячує цей визначний політик дуже добре знання французької мови, а якої зробив немало прегарних перекладів віршів та написав різні розвідки. При цій літературній праці помагає йому чоловікові пані Іден молодша, так, що своє виховання й успіх в житті завдячує Іден двом жінкам — своїй матері та жінці.

Ніхто не сподівався від такої і ніби непомітної дружини етіопського царя Гайле Селасі тої великої ролі, яку вона відігравала в часі італійсько-етіопської війни. Коли чоловік її був при війську, цариця міцно тримала владу у своїх руках у краю. Її лагідності, рівності і рішучості треба було завдячувати те, що не дійшло до революції. Ніхто ніколи не бачив страху чи переляку в очах тієї тихої на вигляд жінки, але ніхто ніколи не бачив у неї і сліз, за винятком того дня, коли мисля залишити свій край та йти на вигнання. І сьогодні на чужині підтримує і допомагає цариця етіопська своєму чоловікові знести вигнання і нужду, а своїми мудрими порадами не раз стає йому у пригоді серед чужого світу. Більш чутлива, як

кожна жінка на різні форми і прояви нового життя, цариця не раз вириває чоловіка у складних ситуаціях та веде його тернистим шляхом вигнання.

Цілому світові знаний вплив пані Рузвельт на свого чоловіка. Такої помічниці, що вміє так досконало вести дім, приймає гостей, розв'язує складні дипломатичні ситуації, вести відповідну пропаганду, як усе те робить пані Рузвельт, може бажати своїй жінці собі кожний політичний провідник.

Але не гірше виявляється з своїх дуже трудних обов'язків жінка англійського прем'єр-міністра, пані, Чеймберлін. Її становище вимагає надмірно го такту і дипломатії, щоб у всіх складних ситуаціях такої запутаної англійської політики знайти для себе відповідне становище. П. Чеймберлін прив'язує також велику вагу до одягу і дуже допильнує його у свого чоловіка. Завдяки тому має Чеймберлін славу найкращого добирача краваток, бо владство вона їх вибирає. П. Чеймберлін надає велику вагу і відповідності до розваг по праці, а тому підтримує у свого чоловіка любов до полювання та риболовлі. Сама вона стежить за літературою в цій діяльності і переказує чоловікові, що прочитала та до раджує йому прочитати речі

які, на її думку, його могли б найбільше зацікавити. Кажуть, що Невіль Чеймберлін не раз у найскладніших ситуаціях засягає ради у своєї жінки, яка звичайно скрізь з ним подорожує й уважно стежить за всім ходом подій у світі і в Англії.

Як бачимо, не треба обов'язково самій бути на високому становищі, щоб відігравати велику роль у політичному та соціальному житті свого народу. — („Діло“).

НЕ ЧУТИ СЛІВ (У 20. роковини смерті Леся Українця)

Не чути слів, замовк цей звук,
Що рив тваром по дні бедолі.
Тільки в вісках живе відгук:
Чоло лідоносів у неволі!
В них віє гнів, бур, громовиць,
Аж серце тріскає від болю;
Погляди в триумф на тих паничів,
Як смочуть нашу кров за волю.
Не чути слів. Клич не погас,
Що впривався з груді ніжної.
„Геть, думи сумні!“ Не час, не час!
Віри вливайте більш сильної!
„Видана — меч“. Вогонь це жар,
Що в сильній лаві закладе,
Пити до дна гіркий нугар,
Хай в силу духа покріпає.
Забудте гріз, не дай прогріх,
До єдиної думки одию.
Щоб в сапунний час ворожий сміх
Здавити лавою сильною.
Лині спільно враз, і тут і там,
В борню, в посиві, не для шкоди,
Крикнути враз: наш дім, наш храм!
Так чинять вольні народи.
Не чути слів, тільки пісні,
Що кріплять гартом наші сили,
Морозять кров звуку сильні,
В життя, нас кличуть зва моглили.
Вставай! Борись! Будеш вільний,
Видана творить життя власне;
Ще клич пісень рветься ніжний,
Що в нас павіє не погасне!
М. Костишин.

НАМИСТО КОРОЛЕВИ.

Теперішній італійський король Віктор Емануїл, як 8-літній хлопчик був одного разу до своїх учителем на прохоті. На одній з вулиць Риму він пристав перед крамничною виставою, де молодому наслідникові престоло, дуже припав до вподоби шнур червоних коралів. „Мушу це купити для своєї мутусі!“ — сказав він до свого вчителя. Подана купцем ціна була за висока, на кишеню хлопчика. Наслідник престоло в клопоті подумав, хвилинку, почим запропонував купцеві: „Прошу мені дати стільки коралів, скільки мені належить за мої гроші; решту коралів прошу затримати, бо скільки разів заощаджу гроші, закуплю дадьці“. Купець прийняв пропозицію. Але минули два роки, поки нинішній король Італії був у спромозі зложити матері куплений за власні оціночності дарунок. Королева була сильно зворушена, коли дізналася про історію тих коралів. „Це найдорожче намисто, не здійму його ніколи з цієї, бо воно доказ привязаності моєї дитини“ — говорила королева Олена кожному, хто з подивом приглядався до цієї скромної королівської прикраси.

ДИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

І. Ш., Нью Йорк, Н. Я. — Не знаємо, чи в американській війні з 1775 р. брали участь українці. Це ніде не записано. — Мотор по українськи називається також мотор. Це модерна назва, латинського походження і вона прийнялась у всіх дарах. Є теж у нас спроби називати мотор своїм власним словом „рушій“, але те слово ще не прийнялось широко. — Словар Грінченка, котрий вийшов 1909 р. і не є повний, має 73 тисячі слів. До того приїде велике число технічних виразів, які ще не є усталені. В буденному житті пересічний чоловік, без вищої освіти, вживає 3 до 4 тисячі слів. В літературі письменники пересічно вживають до кільканих тисяч. — Краще лікаря називати так лікарем, а не доктором, а то тому, що українське слово відразу означає свою професію, коли слово „доктор“ означає тільки науковий титул. Є доктори медицини, філософії, прав, природничих наук і т. п. Коли однак хтось звертається до лікаря із запитом, то краще вжити наукового титулу „доктор“ ніж „пане лікарю“. Слово доктор походить від латинського „доцере“, значить „учитись“. Доктор це — „вчений“.

АДМІРАЛ ТОМАС ГАРТ,

що командує американською флотом в азійських водах і має свою головну квартиру в Шангаї, в Китаю. Він є наслідником адмірала Ярнела, що недавно уступив через старість.

ВЕЛИКІ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРИ БУДОВІ САНАТОРІЇ.

В. Людзі викрили великі зловживання при будові санаторії Суспільної Обезпечальні, що її будував Л. Мацішевський. Згідно з договором, Л. Мацішевський мів дістати троші шойно тоді, коли комісія огляне будинок і перебере його. Тимчасом виявилось, що Мацішевський дістав кількасот тисяч злотих за роботу, що їх взагалі не виконав. Справою займався прокуратор.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По довший нездійснений помер член Тов. Зоря, від. 69. У. Н. Соколу, ГРИГОРІЙ ФАТЮК.
Похорон відбудеться в четвер, 3. серпня, в годині 2. по-полудні, з дому жителя під ч. 624 1-го 5. вулиці в Нью Йорку.
Проститься всіх членів Тов. Зоря прибуті на цей похорон та віддати тим останню прислугу моїй.
ЗА УРЯД ТОВ. ЗОРИ.
від. 69. У. Н. Соколу:
Н. Забачук, прес.
М. Лисей, секр.
Д. Кришун, кас.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
доводять до безпартійного терпіння.
Аналіз крові, лугу „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКИХ ЦІНІ заповнюють урядну діагнозу.
Рематичні стани, „Гей фішер“, астма, клопоті відходою кишків, піхура, залоз і нирок лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DE RUHA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10—2 год. і від 4—9. У неділю від 10—2. Осібна ждальня для жінок.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Безі рідних, як далеко позітворюйте до нас. Обслуга шпир і чепса. — Office:
883 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ELIZ 3-3347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Undertaker
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

Романтично.
— Як ви познайомилися із своїм другим чоловіком?
— Ах, це було дуже романтично. Мій теперішній чоловік переїхав першого своїм власним самоходом.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

Тарзан подивився на стежку між двома рядами зо списками у руках вояків і подумав собі: „От той шлях просто до пекла“. Тим шляхом він мав бігти, а за ним мав гнатись лев. Що лев може не раз скочити кілька метрів нараз, це добре знав Тарзан. Якби так на деревах, то може ще міг би якось оборонитись.

Тепер Тарзана відв'язали від воза і розкували ланцюхи. Дамі підвели льва до нього, щоб той обнюхав свою жертву, за якою мав гнатись. Томос, ворог Тарзана, аж вискакував со шкери, що нарешті вдалось йому дістати ціли й зігнати со світу того, коло він так ненавидів. Зате, король А-декстар був нервовий.

Тарзан повернувся обличчям до короля і глянув йому просто в вічі. Король не витримав погляду і опустив очі. Вся неміч і безхарактерність проявились у тім погляді. Та щоб закрити це, король поспішно закричав: „Скоріше, пускайте льва, бо я нуджусь!“ Слуги послухали приказу і почали поспішати.

Та в поспіху вони зробили дурницю. Вони заскоро здійняли львові нашийник. Лев, почувши волю, не кинувся на Тарзана, тільки на найближчого вояка. Той скричав. Повстав великий заколот. Лев кидався мов скажений, а з всіх сторін чигали на нього вояки зо списками. Рани, ще більше розлючували льва.